paſsivam ; ſicut ſemen viri eſt potentia totum, ſecundum potentiam activam, 3. q. 31. 5. ad 1. & 6. c.

1 Menſura duplex, ſcil. æquiparata menſurato per replicationem, & ratio cognoſcendi ipſum, 1. q. 3. 5. ad 2.

2 Eſt illud, per quod cognoſcitur quantitas rei, & eſt quid minimum, vel ſimpliciter, ut in numeris in quibus primo invenitur, vel quoad nos, ut in continuis ; deinde primum in quolibet genere 12. q. 90. 1. c.

3 Non oportet quod omnis menſura ſit omnino infallibilis, & certa, ſed ut eſt poſsibile in genere ſuo 12. quæſt. 91. 3. ad 5. q. 97. 1. ad 2.

4 * Debet eſſe homogenea, ſcilic. ejuſdem generis cum menſurato, 1. q. 3. 5. ad 2. & 12. q. 19. 4. ad 2.

5 * Ratio naturalis, & principia ei naturaliter indita, ſunt regulę generales, & menſurę omnium agendorum ab homine, non autem naturalium, 12. q. 91. 3. ad 2.

6 Ad hoc quod aliqua menſurentur per aliquod unum, non requiritur, quod illud unum ſit cauſa omnium eorum, ſed quod ſit ſimplicius, 1. q. 10. 6. ad 4.

7 Intellectus Dei eſt menſura prima omnium rerum non menſurata, res eſt menſura ſecunda menſurata ; ſed intellectus noſter eſt menſuratus à rebus non menſuratis, 1. q. 21. 2. c. & 12. q. 93. 1. ad 3.

8 Cum dicitur Deus menſurari ſua ęternitate, accipitur ibi ratio menſuræ, ſecundum apprehenſionem noſtram tantum, 1. quęſt. 10. 2. ad 3.

Mercatores ſperare poſſunt lucrum ex mercatione, quod non poſſunt dantes mutuo, 22. q. 78. 1. o.

1 Merces eſt terminus operis, 12. q. 114. 5. c.

2 Eſt id quod recompenſatur pro retributione operis ; ideo reddere mercedem eſt actus juſtitiæ, ſicut reddere pretium rei emptæ, 12. q. 114. 1. c. & 3. q. 49. 6. c.

1 Meretrix etiam nunc debet permitti, ideſt, tolerari in civitate, ut vitetur pejus malum ſc. ſodomia, adulterium, & hujuſmodi ; quia ſapientis legiſlatoris eſt minores tranſgreſsiones permittere, ut majores caveantur ; & in regimine humano illi qui præſunt, recte aliqua mala tolerant, ne aliqua mala pejora incurrantur ; unde dicit Auguſtinus in lib. de ord. Auſer meretrices de rebus humanis, turbaveris omnia libidinibus, 12. q. 101. 3. ad 2. & 22. q. 10. 11. c.

2 Meretrix poteſt ſibi retinere, quod ſibi datum eſt propter fornicationem, ſed ſi ſuperflue ad fraudem, vel dolum extorſiſſet, teneretur eidem reſtituere, 22. q. 62. 5. ad 2.

Mergulus ſignificat guloſos, qui ſe delitiis immergunt, 12. quæſt. 102. 6. ad 2. & c. 3.

1 Meritum duplex, ſcil. congrui, & condigni, 12. q. 114. 6. o.

2 Aliquid cadit ſub merito dupliciter, ſcil. ſimpliciter, ut ultimus finis, & omne quod perducit ad eum, & ſecundum quid, ſc. temporalia, 12. q. 114. 10. c.

3 Efficacia meriti menſuratur ex tribus, ſc. ex charitate vel gratia, voluntate, & objecto, 1. q. 95. 4. c. & 12. q. 19. 8. o.

4 Actus humani habent rationem meriti ex duobus, ſcil. principaliter ex ordinatione Dei: ſecundario autem ex libero arbitrio, 12. quæſt. 114. 4. 6. c. & 22. q. 2. 9. c.

5 Meritum importat æqualitatem juſtitiæ, 3. q. 49. 6. c.

6 Non poteſt eſſe ſine actu, quia requiritur quod faciat quod debet qui meretur, 12. q. 71. 5. ad 1. & 22. q. 79. 3. ad 4.

7 Eſt actio, qua juſtum eſt ut agenti aliquid detur, 3. q. 49. 6. c.

8 Conſiſtit in hoc, quod homo contemptis creatis inhæret Deo ; ſed peccatum eſt é converſo, 22. q. 104. 3. o.

9 Omne meritum eſt ſupra naturam, & omne demeritum eſt infra, & contra naturam, 12. q. 71. 2. o.

10 Non diminuitur propter obligationem obedientiæ, ſi prompte fiat, maxime apud Deum, qui non ſolum exteriora opera, verum etiam interiorem voluntatem videt, 22. q. 104. 1. ad 3.

11 Mereri aliquo dicitur dupliciter, ſcilic. formaliter, ideſt actibus, & ut principio, ſcil. habitibus, 12. q. 55. 1. ad 3.

12 Quælibet opera virtutum quarumlibet ex hoc meritoria ſunt, quod fiunt ut obediatur Deo, 22. q. 104. 3. c.

13 * Non poteſt idem actus numero eſſe meritorius beatitudinis, & actus beatitudinis qui eſt fruitio beata ; cum unus ſit gratiæ imperfectę, & alius gratiæ conſummatæ, 1. q. 62. 4. c. & 5. ad 2.

14 Principium merendi eſt ex parte animæ, ſed corpus eſt inſtrumentum actus meritorii, 3. q. 49. 6. ad 1.

15 Paſsionibus meremur ut regulantur à ratione, & paſsionibus demeretur, inquantum ſunt contra rationem, non autem ſecundum ſe, 12. q. 24. 1. ad 3. & 22. q. 158. 2. ad 1.

16 Paſsio corporalis martyrum facit ad meritum præmii accidentalis, non autem præmii eſſentialis, niſi inquantum eſt volita, 3. q. 48. 1. ad 1.

17 Gratia eſt principium meritorii operis, mediantibus virtutibus ; ſicut eſſentia animæ eſt principium operum vitæ mediantibus potentiis ejus, 12. q. 114. 4. ad 2. & 3. quæſt. 49. 6. c.

18 Nullus poteſt ſibi mereri gratiam ex condigno, ſed ex congruo tantum, 12. q. 114. 5. o. & 22. q. 177. 1. ad 3. & 3. q. 2. 11. c.

19 Nullus purus homo poteſt alteri primam gratiam mereri ex condigno, ſed tantum ex congruo, 12. q. 114. 6. o. & 7. ad 2.

20 Exiſtens in gratia meretur ex condigno vitam ęternam ratione gratiæ ; ſed tantum ex congruo ratione liberi arbitrii, 1. q. 95. 1. ad 4. & ad 6. & 12. q. 114. 5. o. & 3. q. 48. 1. c.

21 * Homo quolibet actu meritorio meretur augmentum gratiæ ; ſed non ſtatim augetur, 12. q. 114. 8. o.

22 Omnis actus informatus gratia eſt meritorius, 22. q. 2. 9. c.

23 Gratia non poteſt cadere ſub merito, quia eſt merendi principium, 3. q. 2. 11. c.

24 Efficacia & radix merendi eſt ex charitate : ſed ſingulę virtutes merentur præmia ſingula, 12. q. 114. 4. c. & 22. q. 182. 2. c.

25 Radix merendi præmium eſſentiale eſt charitas ; difficultas autem eſt radix, reſpectu præmii accidentalis, 1. q. 95. 4. c. & 22. q. 182. 2. ad 1.

26 * Nullius virtutis actus eſt meritorius, niſi ſit informatus charitate, 12. q. 114. 4. ad 3. & 22. q. 2. 9. ad 1. & q. 83. 13. 15. c. & q. 124. 1. ad 2.

27 Meritum vitæ æternæ primo pertinet ad charitatem ; ſecundo ad alias virtutes, ſecundum quod actus earum imperantur à charitate, 12. q. 57. 1. c. ad 2. & q. 114. 4. o.

28 Quilibet actus charitatis meretur vitam ęternam, & augmentum charitatis, 1. q. 62. 5. c. & 12. q. 114. 7. ad 3. & 8. ad 3. & 22. q. 24. 6. c. ad 1.

29 Nobilius eſt habere aliquid ex merito quam ſine merito ; & dignitas merendi major eſt quam gloria corporis, 3. q. 19. 3. c.

30 Quanto magis eſt arduum opus, tanto eſt magis meritorium ratione bonitatis, non autem ratione difficultatis, niſi per accidens ratione majoris conatus, vel attentionis, 22. q. 27. 8. ad 3.

31 * Meritum eſt æquale præmio vitę æternæ, æqualitate quantitatis, 12. q. 114. 3. o.

32 Quantitas meriti poteſt attendi ex duobus, ſcilicet ex difficultate & bonitate operis, & ex voluntate & charitate operantis, 1. q. 95. 4. c.

33 Voluntas cum opere magis meretur vel demeretur accidentaliter, quam voluntas ſola : non autem eſſentialiter, niſi ratione triplicis inæqualitatis, ſcilicet numeri, continuati motus, & intenſionis, 12. q. 20. 4. o.

34 Natura comparatur ad principium merendi, ſcilicet ad charitatem, ſicut materia ad formam ; fides autem, ut diſpoſitio ejus ; ideo actus utriuſque non eſt meritorius, niſi cum charitate, 22. q. 2. 9. ad 1.

35 Aliquis poteſt ſibi mereri perſeverantiam gloriæ ; non autem viæ, ſed utramque poteſt & aliis impetrare per orationes, 22. q. 114. 9. o.

36 Bona temporalia, ut utilia ad opera virtutum, per quæ pervenitur ad gloriam, cadunt ſub merito ſimpliciter, in ſe autem ſecundum quid, 12. q. 114. 10. o. & 22. q. 122. 5. ad 4.

37 Quilibet agens in bonum, vel malum perſonæ vel communitatis vel ſui, meretur vel demeretur retributionem ab utroque, 12. q. 21. 3. 4. o. & 22. q. 59. 3. ad 2. & q. 64. 5. c. & q. 65. 1. c.

38 Nullus meretur id quod jam habet, 1. q. 62. 4. c. & 12. q. 114. 5. c. & 3. q. 19. 3. c.

39 * Nullus poteſt ſibi mereri ex condigno, nec ex congruo reparationem poſt lapſum, 12. q. 114. 7. o.

40 * Homo poteſt aliquid mereri à Deo ſecundum quid, præſuppoſita Dei ordinatione, non autem ſimpliciter, 12. q. 21. 4. o. & q. 114. 1. o.

41 * Nullus meretur niſi viator, & pro viatore tantum, 1. q. 62. 9. o. & 22. q. 13. 4. ad 2. & q. 182. 2. ad 2. & 3. q. 19. 3. ad 1.

42 * Meritum animę ſeparatæ vel demeritum non poteſt augeri, nec minui, 1. q. 62. 9. c.

Metaphyſica eſt de ſubſtantiis immaterialibus, inquantum tales ſubſtantię, de ſenſibilibus autem, ut ſubſtantiæ, vel ut entia tantum, 12. q. 66. 5. ad 1.

1 Metaphorice nomen, non proprie, dicitur de eo, in quo non eſt tota ratio nominis, ſed aliquid ejus per ſimilitudinem, 1. q. 13. 9. c. & q. 33. 3. o.

2 Quæ dicuntur metaphorice, non oportet ſecundum omnia eſſe ſimilia, 3. q. 2. 6. ad 1. & q. 8. 1. ad 2. & q. 46. 1. ad 1. & q. 48. 3. ad 1. & q. 76. 6. ad 2.

3 Ex eadem re poteſt fieri metaphora ad contraria, propter diverſas proprietates ejuſdem rei, 12. q. 33. 1. ad 1.

4 Metaphora in divinis potius transfertur ex natura irrationali & vili, quam ex natura rationali & nobili, ad vitandum errorem, 1. q. 1. 9. ad 3.

5 Theologia utitur metaphoris, 1. q. 1. 9. o. & q. 10. 1. ad 4. & q. 12. 3. ad 3. & q. 13. 3. ad 1. & q. 14. 11. c. & q. 19. 11. c.

Michael eſt de ordine principatuum, vel archangelorum, 1. q. 113. 3. c.

1 Miles in exercito debet primo ſubdi duci, ſecundo aliis coordinari, ſed contrarium primi eſt graviſsimum peccatum, 12. q. 100. 6. c.

2 Milites charactere inſigniuntur, quaſi ad militiam deputati, 3. q. 63. 3. c.

Militaris ars, quę eſt propter victoriam, ad quam ordinatur omne officium bellicum, ordinat

autem ſecundum paſsionem, 1. *q.* 21. 3. *o.* & 22. *q.* 30. 2. *ad* 1.

18 Proprium opus Dei eſt tantum unum, ſcilicet benefacere & miſereri, ſed punire convenit ei propter culpam peccantis, 22. *q.* 21. 2. *c.*

19 Deus dicitur omnipotentiam ſuam parcendo maxime & miſerando manifeſtare; non tam quoad ſubſtantiam facti, quam etiam quoad licentiam faciendi, 1. *q.* 25. 3. *ad* 3. & 22. *q.* 30. 4. *c.*

20 Semper miſeretur, puniendo citra condignum, & præmiando ultra condignum, 1. *q.* 21. 4. *ad* 1.

21 Miſericordia Dei dicitur dupliciter, ſcilicet repulſio miſeriæ præcedentis ſine debito; & remotio cujuſcumque defectus ſine debito, 1. *q.* 23. 1. *ad* 3.

22 In omni opere Dei eſt miſericordia, & juſtitia, 1. *q.* 21. 4. *o.*

23 Deus agendo miſericorditer non agit contra juſtitiam, nec è converſo, 1. *q.* 21. 3. *ad* 2. & 3. *q.* 46. 2. *ad* 3.

24 In omni opere Dei miſericordia ſemper eminet juſtitię, 1. *quæſt.* 21. 3. *ad* 2. & 4. *c.* fin.

25 Opus juſtitiæ Dei ſemper fundatur in opere miſericordiæ, & ipſum præſupponit, 1. *q.* 21. 4. *c.* & *q.* 25. 3. *ad* 3.

26 Majoris miſericordiæ eſt impios juſtificare quam juſtos creare; ſed ſunt æqualis potentię Dei, 3. *quæſt.* 43. 4. *ad* 2.

27 Cum peccatores peccent contra Deum, qui æternus eſt, conveniens eſt, ut pœna æterna eis ex divina juſtitia inferatur, s. *q.* 99. 1. *o.*

28 Nulla pœna tam dæmonum quam hominum per divinam miſericordiam terminabitur, s. *q.* 99. 2. *c.*

29 Sicut dæmonibus pœna inferni erit perpetua, ita & hominibus, quia utrique in malitia ſunt obſtinati, s. *quæſt.* 99. 3. *o.*

30 Chriſtiani ſoli qui in fide catholica finaliter perſeverabunt, & ab aliis criminibus reperientur finaliter abſoluti, à pœna æterna erunt immunes, s. *quæſt.* 99. 4. *c.*

31 Nec fides nec opera miſericordiæ eripient à pœna æterna eos, qui cum peccato mortali decedunt, s. *q.* 99. 5. *o.*

1 Miſſa dicitur, quaſi tranſmiſſa, ſcilicet à populo ad Deum, & è converſo; vel dicitur ab emiſsione cathecumenorum, & excommunicatorum, 3. *quæſt.* 83. 4. *ad* 9.

2 Ratio, & expoſitio eorum quæ dicuntur & fiunt in miſſa, & de ſingulis partibus miſſæ, 3. *q.* 83. 4. *o.*

3 Defectibus & periculis in miſſa ſufficienter occurritur, 3. *quæſt.* 83. 6. *o.*

4 Debilitas vel ægritudo impedit à celebratione miſſæ propter impoſsibilitatem, ut in privatis uſu occulorum, vel digitorum, vel linguæ; vel propter periculum, ut in morbo caduco, & alienatione mentis, vel propter abominationem, ut in lepra; ſed lepra ordinem non tollit, 3. *quæſt.* 82. 10. *ad* 3.

5 Audire miſſam & communionem accipere á peccatore, non ſententiato ab Eccleſia, licet; quia eſt ſuſpenſus à Deo quoad ſe, non autem quoad alios, 3. *q.* 82. 9. *c.*

6 * Celebrans miſſam in peccato mortali, vel inducens talem ſcienter, vel audiens miſſam præciſi per ſententiam Eccleſiæ, vel notorii fornicarii, licet ſuſtineatur à prçlatis, peccat mortaliter, 3. *q.* 82. 9. *o.*

7 Accipere promiſſum aliquid quaſi pretium ejus, eſt ſimonia; non autem accipere quaſi ſtipendium laboris, 22. *quæſt.* 100. 2. *ad* 2.

8 Miſſa non debet celebrari, niſi pro membris Eccleſiæ; nec in canone miſſæ debet orari, niſi pro membris Eccleſiæ, 3. *quæſt.* 79. 7. *ad* 2.

9 Miſſam licet dicere in loco non ſacro cauſa neceſsitatis, ſcilicet in itinere; vel propter deſtructionem Eccleſiarum, ſed cum altari portatili, & aliis neceſſariis; non autem aliter, niſi de licentia epiſcopi, 3. *q.* 83. 3. *o.*

10 Plures debent intereſſe miſſæ ſolemni; ſed in miſsis privatis ſufficit unus, ſcilicet ſervitor, 3. *q.* 83. 5. *ad* 12.

11 Miſſa quotidie celebratur in Eccleſia quintuplici ratione, ſcilicet quia ſemper oportet paratam eſſe medicinam contra quotidiana peccata; ut lignum vitæ ſemper ſit in medio paradiſi; ut nobis quotidie Chriſtus uniatur ſacramentaliter, & nos ei ſpiritualiter, ut ſit apud nos jugis memoria paſsionis Chriſti, ut vero agno loco typici agni quotidie utamur ad veſperam, quem Judæi ad veſperam convertendi eſurient, 3. *quæſt.* 83. 2. *c.* *ad* 1.

12 Poteſt dici, quando incipit apparere aurora; non autem de nocte, niſi in nativitate Chriſti, & in vigilia paſchæ, in principio noctis, 3. *q.* 83. 2. *ad* 4.

13 Hora miſſæ in feſtis eſt tertia, in profeſtis diebus eſt ſexta, in jejuniis nona; ſed poteſt tardari, maxime tempore ordinum, 3. *q.* 83. 2, *ad* 3.

14 Regulariter celebratur ſolemniter hora paſsionis Chriſti, ſcilicet ab hora tertia uſque ad nonam, 3. *q.* 83. 2. *c.*

15 Privatæ poſſunt dici à mane uſque ad tertiam, vel uſque ad nonam, in diebus jejuniorum, 3. *q.* 83. 2. *ad* 3.

16 In natali Chriſti quilibet ſacerdos poteſt dicere tres miſſas, ſcilicet primam in nocte, ſecundam in aurora, & tertiam in die, propter triplicem nativitatem Chriſti; ſcilicet quarum una eſt æterna, quæ quantum ad nos eſt occulta, licet ſecundum ſe ſit in plena luce; alia eſt temporalis, ſed ſpiritualis; qua, ſcilicet Chriſtus oritur tanquam lucifer in cordibus noſtris; tertia vero eſt temporalis & corporalis ſecundum quam viſibilis nobis proceſsit ex utero virginali carne indutus, 3. q. 83. 2. *ad* 2. & *ad* 5.

17 Non licet alio die plures miſſas ab eodem celebrari, pro pecunia, vel adulatione ſęcularium; ſed tantum pro urgenti neceſsitate, 3. q. 83. 2. *ad* 5.

18 Quando in una die occurrunt diverſa beneficia Dei commemoranda vel impetranda pro vivis vel mortuis, oportet miſſam pluries celebrari ſi adſit facultas, puta unam pro feſto, & aliam pro jejunio, vel pro mortuis, 3. q. 83. 2. *ad* 2.

19 Multiplicatio miſſarum multiplicat oblationem ſacrificii, & multiplicat ejus effectus, non autem multitudo hoſtiarum in una miſſa; ideo ſumens multas hoſtias in una miſſa non percipiet majorem effectum, 3. q. 79. 7. *ad* 3.

20 Miſſa melioris ſacerdotis eſt melior, quoad annexa, ideo melius eſt eam audire, licet quoad ſacramentum, & effectum ſacramenti omnes miſſæ ſint æquales, 3. q. 82. 6. *o.*

1 Miſsio de ratione ſua importat reſpectum miſsi ad mittentem & ad aliquem terminum, 1. q. 43. 1. *c.* & 2. *c.* *ad* 3.

2 Non dicit ad gradum dignitatis, ſed auctoritatem principii in uno, reſpectu exeuntis ab eo, 1. q. 43. 1. *ad* 1. & 3. q. 39. 8. *ad* 1.

3 Miſsio viſibilis in divinis eſt ſignum inviſibilis factæ, non quidem tunc, ſed prius, 1. q. 43. 7. *ad* 6.

4 * Mittere filium & Spiritum Sanctum convenit cuilibet perſonæ divinæ & toti Trinitati, 1. q. 43. 8. *o.*

5 Spiritus Sanctus non mittit ſe proprie, quia miſsio dicit diſtinctionem mittentis à miſſo ſecundum Prępoſitivum & Altiſiodorenſem, ſed mittit ſe improprie, ideſt dat ſe, 1. q. 43. 8. *o.*

6 Homo nullo modo poteſt mittere Spiritum Sanctum, 1. q. 83. 8. *c.* fin.

7 Mitti ſecundum imperium, vel ſecundum conſilium non convenit Deo, quia dicit minoritatem, nec ubi non fuit prius, quia dicit receſſum, ſed ſecundum originem; & ſecundum novum modum, 1. q. 43. 1. *o.* & 3. *c.* & 4. *ad* 3. & 5. *c.* *ad* 3. & 6. *c.* & q. 112. 1. *c.* *ad* 2.

8 Convenit Filio, & Spiritui Sancto, ſed nullo modo convenit Patri, nec Trinitati, 1. q. 43. 4. 8. *c.* item q. 112. 1. *c.* item 3. q. 39. 8. *ad* 1.

9 Mitti inviſibiliter convenit Filio & Spiritui Sancto, non autem Patri, 1. q. 43. 5. *o.*

10 Mitti viſibiliter, ut donum, & ut ſanctificationis indicium, convenit Spiritui Sancto, Filio autem ut ſanctificationis auctori, 1. q. 43. 7. *o.*

11 Miſsio Filii & Spiritus Sancti diſtinguitur ſecundum originem, & ſecundum effectus illuminationis, & inflammationis; ſed conveniunt in gratia, nec una poteſt eſſe ſine alia, 1. q. 43. 5. *ad* 3.

12 Filii eſt prior miſsione Spiritus Sancti, ratione donorum, & exitus, ſed ratione dantis eſt é converſo, 3. quæſt. 7. 13. *o.*

13 Miſsio Filii prior eſt ordine naturæ miſſione Spiritus Sancti, ſicut ordine naturę Spiritus Sanctus procedit à Filio, & à Sapientia dilectio, 3. quæſt. 7. 13. *o.*

14 Miſsio Filii Dei triplex, ſcilicet in mente, in carne, & ad prædicandum, 3. quæſt. 42. 1. *o.*

15 Non eſt miſſus Chriſtus ad prædicandum, niſi ad oves quæ perierunt domus Iſrael, quadruplici ratione, ſcilicet primo ut oſtenderet impleri promiſsiones factas Judęis, & non gentibus; ſecundo ut ejus adventus oſtenderetur eſſe á Deo; tertio ut Judæis auferret calumniandi materiam; quarto quia Chriſtus per crucis victoriam meruit poteſtatem, & victoriam, & dominium ſuper gentes, 3. q. 42. 1. *o.*

16 Miſsio inviſibilis non fit ad ſacramenta, quia non fit niſi reſpectu termini, 1. q. 43. 6. *ad* 4.

17 Fit ad omnes exiſtentes in gratia, 1. q. 43. 6. *o.*

18 Ad patres veteris teſtamenti facta eſt miſsio inviſibilis, 1. q. 43. 6. *ad* 1.

19 Fit ad ſanctos in omni augmento gratię ſecundum extenſionem ad novum effectum; non autem ſecundum intenſionem, 1. q. 43. 6. *ad* 2.

20 Ad beatos facta eſt miſsio inviſibilis in principio beatitudinis, non autem poſtea quoad intenſionem gratiæ, ſed quoad extenſionem, ideſt quoad aliqua myſteria, quę eis revelantur de novo, uſque ad diem judicii, 12. q. 43. 6. *ad* 3.

21 Facta eſt ad Chriſtum in primo inſtanti ſuæ conceptionis; & nulla ulterius, 1. q. 43. 6. *ad* 3. item 7. *ad* 6.

nat artem equeſtrem & navalem, & omnia hujuſmodi in ſuum finem, 22. q.23. 4. ad 2.

2 Negotiatio eſt valde contraria militiæ; ideo ſecundum jura civilia negotiatio interdicitur militibus, 22. q. 40. 2. c.

Millia millium miniſtrantium & aſsiſtentium Deo, 1. q. 112. 4. ad 2.

Milvus maxime inſidians ſignificat fraudulentos, 12. q.102. 6. ad 1. & 2. c. fin.

Mineralia non nominantur in univerſali productione rerum, quia ſunt occulta, nec addunt aliquam dignitatem ſupra elementa, 1. q. 69. 2. ad 3.

1 Miniſtri novi teſtamenti ſunt majoris dignitatis, quam miniſtri veteris teſtamenti, 22. q.87. 1. c. fin. & q.174. 4. ad 3.

2 * Quicumque exiſtens in aliquo peccato mortali exhibet ſe miniſtrum Eccleſiæ in aliquo ſpirituali, peccat mortaliter, 3. q. 64. 6. o.

1 Miraculum dicitur quaſi admiratione plenum, ideſt, quod habet cauſam occultam ſimpliciter & omnibus, ſcilicet Deum, 1. q.105. 7. c. & 12. q. 113. 10. c.

2 Non dicitur reſpectu potentiæ divinę, ſed reſpectu naturæ quam excedit, 1. q.105. 8. o.

3 Proprie eſt præter ordinem totius naturæ creatæ, 1. q. 110. 4. c. ad 2. & ad 4. & q. 114. 4. c.

4 De ratione miraculi ſunt tria, ſcilicet eſſe arduum, ideſt ſupra virtutem naturæ creatæ agentis, præter ſpem naturæ, ideſt, quod non habeat ad illud naturalem ordinem, ſed ordinem obedientialem; & quod ſit inſolitum, ideſt præter modum ejus conſuetum, 1. q. 105. 7. ad 2. & 12. q. 113. 10. c.

5 Miracula dicuntur, quia ſunt ſupra naturam; ſigna vero, quia manifeſtant aliquid ſupernaturale; prodigia autem & portenta, propter excellentiam, 22. q. 178. 1. ad 3.

9 Gradus miraculorum triplex, ſcilicet maximus, ideſt quoad ſubſtantiam facti; medius, ideſt quoad illud in quo fit, & minimus, ideſt quoad modum, 1. q. 105. 8. o. & 12. q. 113. 10. c.

7 Creatio animarum, vel aliorum non eſt proprie miraculum, 1. q.105. 7. ad 1. & 12. q.113. 10. c.

8 Spirituales effectus Dei, ut juſtificatio impii, & illuminatio, non ſunt miracula, ſed finis miraculorum, 1. q. 105. 7. ad 1. & 12. q.113. 10. c. & 3. q.44. 3. ad 1. & ad 3.

9 Conceptio Chriſti ex virgine fuit miraculoſa, 3. q.33. 4. o. & q.35. 3. ad 2.

10 Nativitas Chriſti fuit miraculoſa, 3. q. 35. 3. ad 2.

11 In nativitate & paſsione Chriſti oſtenſa ſunt maxima miracula circa luminaria cœli, quia tunc maxime apparuit infirmitas humanitatis ejus, 3. q.44. 2. ad 3.

12 Gratia miraculorum non eſt gratia habitualis, ſed impreſsio tranſiens, 22. q. 178. 1. ad 1.

13 Gratia miraculorum confert commune beneficium, ſcilicet notitiam Dei, ſed gratia ſanitatum, addit aliquid ſpeciale, ſcilicet beneficium ſanitatis, ideo ab invicem diſtinguuntur, 22. q. 178. 1. ad 4.

14 Excellentiſsime data eſt animæ Chriſti, ut miracula faceret, & eam in alios transfunderet, 3. q.13. 2. c. ad 3.

15 * Operatio miraculorum attribuitur gratię gratis datæ, ut principio proximo, fidei vero, ut virtuti diſponenti ad hanc gratiam conſequendam, 22. q. 178. 1. o.

16 Attribuitur principaliter fidei ut virtuti diſponenti, quibus cooperantur abſtinentia & continentia, 22. q.178. 1. ad 5.

17 * In reliquiis ſanctorum, & verbis divinis non eſt aliqua virtus vel forma, qua fiunt miracula, 22. q.178. 1. ad 1.

18 Miracula diminuunt meritum fidei nolentium credere, niſi per miracula, 3. q. 43. 3. ad 3.

19 Miracula Chriſti de quibus eſt fides, fuerunt occulta, probantia vero fidem fuerunt manifeſta, 3. q.29. 1. ad 2.

20 Diſcipuli Chriſti crediderunt in eum, antequam vidiſſent eum facere miracula, 3. q. 43. 3. ad 3.

21 Solus Deus poteſt per ſe facere vera miracula, 1. q.110. 4. o. & q.114. 4. c. & 12. q.111. 4. c. & q.113. 10. c. & 22. q.178. 1. ad 1. & ad 2. & 4. o. & 3. q.43. 2. c. & 4. c. ad 3. & q.78. 4. ad 2.

22 Omnia miracula fiunt miniſterio angelorum, 1. q.110. 4. ad 1.

23 Angeli & alii ſancti faciunt miracula miniſtrando, vel impetrando, 1. q.110. 4. ad 1. & 3. q.13. 2. ad 3. & q.78. 4. ad 2.

24 Sancti faciunt miracula dupliciter, ſcilicet poſtulatione, & poteſtate, ideſt non pręcedente oratione manifeſta: tamen in utriſque Deus operatur principaliter, ſancti autem inſtrumentaliter, 1. q.117. 3. ad 1. & 22. q. 178. 1. ad 1. & 3. q.84. 3. ad 4.

25 Miracula Joſue, Iſaiæ, & Eliæ fuerunt majora ſecundum ſubſtantiam, quam miracula Moyſis, ſed ſecundum modum eſt è converſo, 22. q. 174. 4. ad 2.

26 Miracula ad commendationem ſanctitatis proprie fiunt tantum à ſanctis, ſed ad confirmationem doctrinæ fiunt etiam à malis per veram fidem, & per nomen Chriſti, 1. q.110. 4. ad 2. & 22. q.178. 2. o. & 3. q.43. 1. 4. c.

27 Miracula bonorum differunt á ſignis malorum quintupliciter, ſcilicet in efficacia, duratione, utilitate, fine, & modo, 1. q.114. 4. ad 2.

28 Magi faciunt miracula per privatos contractus, ideſt per dæmones; boni vero per publicam juſtitiam, ideſt per Deum; ſed mali Chriſtiani per ſigna publicæ juſtitiæ, ideſt per nomen Chriſti vel per aliqua ejus ſacramenta, 1. q. 110. 4. ad 2. & q. 114. 4. ad 3. & 22. q. 178. 2. ad 3.

29 Omnia miracula dæmonum ſunt falſa, ratione rei vel miraculi, 1. q.110. 4. ad 2. & ad 4. & q.114. 4. o. & 22. q. 178. 2. c.

30 Antichriſtus faciet aliqua vera miracula quoad naturam rei, virtute dæmonum; ſed falſa quoad rationem miraculi, & ad decipiendum, 1. q. 114. 4. ad 1. & 22. q. 178. 1. ad 2.

31 Joannes Baptiſta nullum fecit miraculum, ut homines principaliter Chriſto attenderent, 3. q.38. 2. ad 2. & q.40. 2. ad 1.

32 Convenientiſsimum fuit, ut Chriſtus faceret miracula, ut oſtenderetur ejus gratia unionis, & ejus doctrina ſupernaturalis, 3. q. 43. 1. o. & 4. c.

33 Chriſtus faciebat miracula virtute divina, 3. q. 13. 2. c. ad 3. & q. 43. 2. c. & 3. ad 2. & 4. c. & q. 44. 3. ad 3.

34 Chriſtus faciebat miracula virtute propria, alii vero ſancti virtute aliena, 3. q. 43. 4. o.

35 * Anima Chriſti, ut inſtrumentum verbi ſibi uniti habuit inſtrumentalem virtutem ad omnes mutationes miraculoſas, ordinabiles ad inſtaurationem rerum, non autem annihilationem rerum, 3. q. 13. 2. c. ad 3.

36 Quę fiebant á Chriſto miraculoſe, erant perfectiſsima, 3. q. 44. 3. ad 2. & ad 3. & q. 46. 6. c.

37 Miracula Chriſti ſufficienter oſtendebant eum eſſe Deum, 3. q.13. 4. c.

38 Chriſtus cœpit facere miracula in nuptiis, non autem prius; ne humanitas ejus phantaſtica videretur, 3. q. 36. 4. ad 3. & q. 43. 3. o.

39 Convenientiſsime fecit miracula circa dęmones, angelos, cœlos, homines, bruta & elementa, 3. q. 44. o.

Mirum ſimpliciter idem eſt quod miraculum, non autem ſecundum quod eſt mirum alicui, 1. q. 105. 7. c.

1 Miſeria non eſt quicumque defectus, ſed tantum defectus naturæ rationalis, quia oponitur felicitati, 1. q.21. 4. c. & 22. q.30. 1. c.

2 * Nullus poteſt velle miſeriam, ſed quilibet naturaliter eam fugit, 1. q.94. 1. c.

1 Miſericordia eſt compaſsio alienæ miſeriæ in corde, qua ſi poſſumus, ſubvenire compellimur, 1. q.21. 3. c. & 22. q.30. 1. c. ad 2. & 2. 3. c.

2 Ut eſt motus appetitus regulatus ratione, eſt actus virtutis moralis, & virtutis ſpecialis, non autem ut paſsio tantum, 12. q.59. 1. ad 3. & 22. q.30. 3. o. & q.36. 3. ad 3.

3 Ut virtus, eſt virtus moralis circa paſsiones, & reducitur ad medietatem, quæ dicitur Nemeſis, ſed eas Ariſtoteles non ponit virtutes, quia ut paſsiones ſunt, ſunt laudabiles; tamen ut ſunt ab aliquo habitu electivo, ſumunt rationem virtutis, 22. q.30. 3. ad 4.

4 Secundum ſe eſt maxima virtutum, 22. q. 30. 4. o.

5 Inter omnes virtutes quæ ad proximum ſunt, eſt potiſsima, ſicut etiam eſt potioris actus, 22. q.30. 4. c.

6 Liberalitas conjectat bonum in dationibus communiter, miſericordia vero ſecundum rationem ſpecialem, ſcilicet ut eſt revelatio miſeriæ alienæ, 22. q. 31. 1. ad 3. & q. 117. 5. ad 3.

7 Datio beneficii ex miſericordia procedit ex affectione ad eum cui homo dat, ideo miſericordia pertinet ad charitatem, liberalitas vero ad pecuniam, 22. q.117. 5. ad 3.

8 Longe melius, & humanius & piorum ſenſibus accommodatius in Cæſaris laude locutus eſt Tullius, ubi ait; nulla de virtutibus tuis, nec admirabilior nec gratior miſericordia, 22. q. 30. 3. b.

9 Poteſt præcedere, & ſequi juſtificationem, & poteſt ſecum concurrere; quia operatur contra peccatum per modum ſatisfactionis, & per modum præparationis, 12. q. 113. 4. ad 1.

10 Eſt effectus charitatis, 22. q.28. princ. item q.32. 1. c. & q.36. 3. ad 3.

11 Motiva ad miſericordiam ſunt tria maxime, ſcilicet mala contra naturam, contra ſpem, & contra merita alicujus, 22. q.30. 1. c.

12 Defectus eſt ratio miſerendi ſemper, propter unionem amoris, vel propter poſsibilitatem patiendi ſimilia, 22. q.30. 2. o.

13 Culpa inquantum hujuſmodi, non eſt motiva ad miſericordiam, quia eſt volita, ſed eſt motiva ut eſt annexa alicui contra voluntatem, 22. q.30. 1. ad 1.

14 Miſericordia proprie non eſt ad ſe, nec ad perſonas multum conjunctas, ut ad parentes & filios; ſed ad eos eſt dolor, & in iis durum eſt expulſivum miſerationis, quia in iis non miſeremur proprie, ſed dolemus, & durum quid patimur, 22. q.30. 1. ad 2. & q.32. 9. ad 3. & q. 106. 3. ad 1.

15 Injuriæ illatæ miſerabilibus, ſcilicet pupillis & viduis, exaggerantur, quia magis opponuntur miſericordiæ, & nocumenta ſunt eis graviora, quia non habent relevantem, 22. q. 65. 4. ad 2.

16 Amici, ſenes, ſapientes, debiles, & timidi, maxime miſerentur, non autem ſuperbi, audaces, & contumeliæ diſpoſiti, 22. q. 30. 2. o.

17 Miſericordia eſt in Deo, ſecundum effectum, & ſecundum affectum voluntatis; non au-

22 Plenior fit poſt incarnationem, quam prius ſecundum communem ſtatum, licet in ſpirituali ſit è converſo, 1. q. 43. 7. *ad* 6.

23 Ad patres veteris teſtamenti non fuit facta miſsio viſibilis, quia prius debuit perfici miſsio viſibilis Filii, quam Spiritus Sanctus manifeſtet eum, 1. q. 43. 6. *ad* 1. item 7. *ad* 6.

24 Miſsio viſibilis primo facta eſt Chriſto, & poſt Apoſtolis, quia per eos gratia in alios diffuſſa eſt, ſecundum quod per eos Eccleſia plantata eſt, 1. q. 43. 7. *ad* 6.

25 Facta eſt ad patres in primitiva Eccleſia, ut ad fundatores Eccleſiæ, non autem nunc, quia per eam firmamur, 1. q. 43. 7. *ad* 6.

26 Ad Chriſtum facta eſt miſsio viſibilis Spiritus Sancti bis, ſcilicet in baptiſmo in ſpecie columbæ, & in transfiguratione in nube lucida, ſed & ad Apoſtolos bis, primo in ſtatu, ſecundo in linguis igneis propter multa myſteria, 1. q. 43. 7. *ad* 6. & 3. q. 39. 6. *ad* 4. & q. 72. 2. *ad* 1.

27 Natura humana in qua, & per quam facta eſt miſsio viſibilis Filii Dei, eſt illa ad quam fit miſio; ideo Filius Dei eſt in ea novo modo; non autem creatura ſecundum quam fit miſsio viſibilis Spiritus Sancti, 1. q. 43. 7. *ad* 1.

28 Miſsio viſibilis non fit ſecundum viſionem imaginariam, ut prophetia, nec ſecundum res præexiſtentes, ut ſacramenta utriuſque teſtamenti, ſed ſicut in ſignis, ſicut flamma rubi, & columna ignea, 1. q. 43. 7. *ad* 2. & 3. q. 39. 8. *ad* 2.

1 Modalis diſtinctio per ſenſum compoſitum, & ſenſum diviſum non tenet in formis inſeparabilibus, 1. q. 14. 13. *ad* 3.

1 Modeſtia eſt virtus moderativa paſsionum; ideo adjungitur temperantiæ, ut virtuti principali; quæ eſt circa difficillima, 22. q. 143. *c.* & q. 160. *o.*

2 Eſt circa actiones interiores, & exteriores, 22. q. 160. 2. *c. ad* 1. & q. 168. 1. *o.*

3 Moderatur exteriorem hominis vitam in inceſſu, habitu, & hujuſmodi; ſed epiichia moderatur obſervantiam verborum legis. Poteſt tamen eſſe, quod nomen epiichiæ apud Græcos per quamdam ſimilitudinem transferatur ad omnes moderationes, 22. q. 120. 2. *ad* 3.

4 Partes modeſtiæ à diverſis aſsignantur diverſimode, 22. q. 106. 2. *ad* 2.

5 Secundum Andronicum, ſunt tres, ſcilicet bona ordinatio, quæ diſcernit quæ & quo ordine ſunt agenda; ornatus, qui ſervat decentiam in agendis; & auſteritas, ſcilicet in verbis, 22. q. 143. *c.* fin. & q. 160. 2. fin. & q. 168. 1. *c.* fin.

6 Secundum Tullium ſunt quatuor, ſcilicet humilitas, ſtudioſitas, manſuetudo, & ſimplicitas, & ſecundum Ariſtotelem, etiam eutrapelia, 22. q. 160. 2. *c.* item q. 161. 40. item. 166. 2. *c.* fin. & q. 168. 2. *c.* fin.

7 Sub modeſtia continetur omnis moderatio motuum corporalium, & rerum exteriorum; & ſpei, ſecundum Tulium, 22. q. 143. *ad* 4. & q. 160. 2. *c.*

Modus omnis inquantum modus, bonus eſt, ſed malus ideo dicitur, quia minora ſunt quædam, quam eſſe debuerant, aut quia non iis rebus accomodantur, quibus accomodanda ſunt; & ideo dicuntur mala, quia ſunt aliena, & incongrua, & ita dicitur malus modus, vel mala ſpecies, vel malus ordo, 1. q. 5. 5. *ad* 4.

1 Mollicies proprie reſpicit defectum delectationum; ſed delitiæ reſpiciunt cauſam impeditivam earum, ſcilicet laborem, vel aliquid tale; ideo delitiæ ſunt quędam mollicies, 22. q. 138. 1. *ad* 2.

2 Mollis dicitur qui recedit à bono, propter triſtitias cauſatas ex defectu delectationum; quaſi cedens debili moventi; non autem ſi gravi moventi cedat, 22. q. 138. 1. *c.*

3 Mollicies eſt vitium oppoſitum perſeverantiæ, & cauſatur dupliciter, ſcilicet ex conſuetudine, & ex naturali diſpoſitione, 22. q. 138. 1. *o.* & 2. *c.*

4 Quia patiuntur muliebria, dicuntur molles, quaſi mulieres effecti, 22. q. 138. 1. *ad* 3.

Monetam cudentes falſam poſſunt juſte occidi in judicio ſęculari, & rebus ſuis ſpoliari, 22. q. 11. 3. *c.*

Monſtra dicuntur peccata, inquantum ſunt ex peccato in actu naturæ à fine ultimo, non autem à fine proximo, 12. q. 21. 1. *ad* 1. item *ad* 2.

Moralia ſpecificantur ex fine, 1. q. 48. 1. *ad* 2.

1 Mors & omnis defectus corporalis, & rebellio carnis ad ſpiritum, ſunt pœna peccati primorum parentum, conſequens pœnam principalem, ſcilicet ſubſtractionem originalis juſtitię, 12. q. 85. 5. *o.* & q. 87. 7. *c. ad* 1. & q. 94. 5. *ad* 2. & q. 100. 8. *ad* 3. & q. 102. 5, *ad* 1. & 22. q. 153. 2. *ad* 1. & *ad* 2. & *ad* 3. & q. 164. *o.* item 3. q. 1. 4. *ad* 2. & q. 141. *c.* & 3. *c. ad* 2. & 4. *c. ad* 3. item q. 52. 5. *c.*

2 Cauſa mortis, & aliorum defectuum corporalium in natura humana eſt duplex, ſcilicet remota, ideſt contrarietas principiorum, & proxima, ſcilicet peccatum, 22. q. 164. 1. *ad* 1. & 3. q. 14. 3. *ad* 2. & q. 16. 2. *ad* 1.

3 Mors ut juſta pœna, eſt à Deo, non autem eſt ut malum humanæ naturæ, 12. q. 85. 5. *c.* fin. & q. 94. 5. *ad* 2. item q. 100. 8. *ad* 3. & 22. q. 164. 1. *ad* 4.

4 Mors & alii defectus non ſunt æqualiter in omnibus, triplici ratione, ſcilicet propter peccata parentum, utilitatem filiorum, & diverſam complexionem, 12. q. 85. 5. *ad* 1. & q. 87. 7. *ad* 1. item 22. q. 164. 1. *ad* 4.

5 Primi parentes ſeneſcendo, inceperunt mori prima die qua peccaverunt, licet poſtea multum vixerunt, 22. q. 164. 1. *ad* 8.

6 Ante reſurrectionem omnes morientur, 12. q. 81. 3. *ad* 1. & 3. q. 46. 11. *ad* 1.

7 Pœna mortis in præſenti non infligitur pro quolibet peccato mortali, ſed tantum pro peccato inferente damnum irreparabile, vel pro horribile deformitate, 22. q. 66. 6. *ad* 2. item q. 108. 3. ad 3.

8 Nullus debet eripi de morte contra jura, 22. q. 10. 12. *ad* 2. item q. 59. 4. *ad* 3. item 3. q. 68. 10. *ad* 1.

9 Mors ut privatio vitę, vel ut terminus alterationis præcedentis, eſt pœna damni, non autem eſt pœna ſenſus, nec affligit, niſi ratione alterationis præcedentis, 22. q. 164. 1. *ad* 7.

10 Mors eſt meritoria, licet ſit pœna; quia boni bene utuntur bonis, & malis, ſicut mali male utuntur & bonis & malis, 22. q. 164. 1. *ad* 6.

11 Mors illata, etiam pro criminibus, aufert totam pœnam pro criminibus debitam in alia vita, vel partem pœnæ, ſecundum quantitatem culpę, patientię & contritionis, non autem mors naturalis, 12. q. 25. 6. *ad* 2.

12 Mors & alii defectus naturæ cauſant dolorem, & timorem, quia ſunt contra naturam particularem, 12. q. 42. 2. *ad* 3.

13 Secundum ſe eſt odibilis naturaliter, ſed eſt appetibilis propter beatitudinem, 12. q. 5. 3. *c.* item 3. q. 46. 6. *c. ad* 4.

14 Quilibet tenetur mori pro ſalute animæ proximi certa, aliter eſt de conſilio, 22. q. 26. 5. *ad* 3.

15 Exponere ſe, & ſuos periculo mortis, pro liberatione perſonę per quam ſuſtentatur Eccleſia, vel reſpublica, eſt laudabile, 22. q. 32. 6. *c.*

16 Virtuoſus maxime triſtatur de morte ſua, quia privatur maximo bono, quo maxime dignus eſt, ſcilicet vita & virtutibus, ſecundum præſentem uſum: licet quidam gaudeant, propter ſpem beatitudinis, 22. q. 123. 8. *c.* & 3. q. 46. 6. *ad* 8.

17 * Decens fuit Chriſtum mori, 3. q. 50. 1. *o.* & q. 52. 1. *c.*

18 Habuit ſimpliciter neceſsitatem moriendi abſolutam; etiam ſi non occideretur ſecundum aliquos; ſed ratione humanitatis tantum; neceſsitatem vero finis habuit etiam ratione perſonæ, 3. q. 14. 2. *o.*

19 Mors Chriſti fuit violenta, ex parte naturæ humanæ, licet perſonæ ejus non potuerit inferri violentia; ſed quantum in occidentibus fuit, intulerunt mortem, 3. q. 14. 2. *o.* item q. 46. 3. *ad* 2. item q. 47. 1. *o.*

20 Mortuus eſt obedientia & charitate, triplici ratione, ſcilicet ratione juſtificationis humanę, ratione reconciliationis divinæ, & ratione victorię Chriſti, 3. q. 47. 2. *o.* & q. 48. 2. 3. *c.* & q. 49. 1. *c.* & 4. *ad* 3. & q. 51. 4. *c.* & q. 53. 1. princ.

21 In ſimbolo fidei dicitur, quod filius Dei eſt paſſus, mortuus & ſepultus, 22. q. 1. 8. *c.* & q. 2. 7. *o.* & 3. q. 50. 2. b. & *c.* fin.

22 Mors Chriſti in fieri cauſavit noſtram ſalutem, merendo eam, non autem in facto eſſe, ſed tantum effective, deſtruendo mortem animæ, ideſt, peccatum & mortem corporis, 3. q. 50. 6. *o.* item q. 51. 1. *ad* 2. item 2. *ad* 4. item 4. *c. ad* 2. item q. 53. 2. *c. ad* 3. item q. 56. 1. *ad* 4.

23 Eſt cauſa efficiens gratiæ, & cauſa ſufficiens ſalutis noſtræ, 3. q. 50. 6. *o.* item q. 51. 1. *ad* 2. item 2. *ad* 4. item 4. *c. ad* 2. item q. 53. 2. *c. ad* 3. item q. 56. 1. *ad* 4.

24 Chriſtus noluit mori ex morbo nec in ſenectute, ſed ex paſsione illata & in juventute, ne invitus, vel infirmitate putaretur mori, 3. q. 46. 3. *ad* 2. & 9. *ad* 4. & q. 51. 3. *c.*

25 * Chriſtus fuit ſimpliciter mortuus, 3. q. 50. 4. *c.* & 5. *c.*

26 Licet Deus ſit immortalis, tamen convenienter confitemur, unigenitum Dei verbum fuiſſe paſſum & mortuum; quia non hæc ei attribuimus ſecundum naturam divinam, ſed ſecundum humanam, quam pro noſtra ſalute in unitatem perſonæ aſſumpſit, 22. q. 1. 8. *c.*

27 In morte Chriſti fuit ſeparata anima à corpore, 3. q. 50. 3. b. item *c. ad* 4. item 4. *c. ad* 1. item 6. *c.* item q. 52. 3. *c.* item q. 53. 1. *ad* 1. item q. 54. 1. *c.*

28 Deitas non fuit ſeparata ab anima ejus, 3. q. 50. 3. *o.* & 4. *ad* 1. & q. 52. 3. *c.* & q. 53. 4. *c.*

29 Nec à carne ejus, 3. q. 50. 2. *o.* & 3. *ad* 1. & 4. *ad* 1. & 6. *c.* & q. 52. 3. *c.* & q. 53. 1. *ad* 2. & 4. *c* & q. 76. 1. *ad* 1.

30 Nec à ſanguine ejus, 3. q. 25. 2. *c.*

1 Mos primo ſignificat conſuetudinem, ideſt frequentiam eorum quæ ſunt in poteſtate noſtra, ſecundo actum, vel inclinationem appetitus humani à natura, vel conſuetudine, vel infuſione, 1. q. 58. 1. *c.*

2 Mores in brutis dicuntur per ſimilitudinem, ea quæ fiunt ab eis ex paſsionibus appetitus, 12. q. 24. 4. *ad* 3. & q. 58. 1. *c.*

3 Mores divinos debemus imitari, 22. q. 10. 11. *c.* prin.

1 Motus proprie ſignificat actum imperfectum mobilis; ſed ſecundum ſimilitudinem prædicatur de omni operatione, 1. q. 9. 1. *ad*

ad 1. item q. 14. 1. *ad* 2. item q. 18. 1. *c.* item 3. *ad* 1. item q. 19. 1. *ad* 1. item *ad* 3. item q. 50. 1. *ad* 2. item q. 53. 1. *ad* 2. & q. 58. 1. *ad* 1. & q. 59. 1. *ad* 3. & q. 73. 2. *c.* & 12. q. 31. 2. *ad* 1. & q. 109. 1. *c.* & 22. q. 179. 1. *ad* 3. & q. 180. 6. *c.* & q. 21. 1. *ad* 3. & q. 34. 2. *c.*

2 Eſt actus exiſtentis in potentia inquantum hujuſmodi, 1. q. 9. 1. *c.*

3 Æquivoce dicitur de operatione corporali, & ſpirituali, 1. q. 18. 3. *ad* 1. & q. 53. 1. *o.* & q. 56. 1. *ad* 3.

4 Sequitur aliquam potentialitatem, 1. q. 9. 1. *c.*

5 Duplex, ſcilicet naturalis & voluntarius; & de ratione utriuſque eſt, quod ſit à principio intrinſeco, 12. q. 6. 1. *ad* 3. & 4. 5. *c.*

6 Motus naturalis eſt tantum ad unam partem, & perficitur quiete naturali, & eſt corporis exiſtentis extra ubi naturale; voluntarius autem eſt ad oppoſita, 1. q. 20. 1. *c.*

7 Dicitur naturalis dupliciter, ſcilicet á principio activo, vel á principio paſsivo, & materiali, 12. q. 6. 5. *ad* 2. & 3. q. 32. 4. *c.*

8 Reducitur ad genus ſui termini, inquantum procedit de potentia ad actum, quia terminus eſt in motu in potentia, 1. q. 62. 4. *ad* 2. item 3. q. 62. 4. *ad* 2.

9 Reducitur ad genus ſui termini, quoad ſubſtantiam ſuam, licet ponatur in prædicamento paſsionis, inquantum importat ordinationem moventis, & mobilis, 3. q. 62. 2. *ad* 2.

10 Nullus motus denominatur á ſubjecto, ſed à termino, 3. q. 35. 1. *ad* 2.

11 Terminus motus duplex, ſcilicet res ad quam tendit, & quies in ea; & uterque duplex, ſcilicet totius, & partis, 1. q. 5. 6. *c.* item 12. q. 11. 3. *c.* & q. 12. 2. *o.*

12 Unus motus non poſſunt eſſe plures termini ex eadem parte, niſi ſubordinati, 12. q. 12. 3. *ad* 2.

13 Motus accipit ſpeciem à termino ad quem, non autem à termino à quo, 1. q. 23. 1. *ad* 3.

14 Motus exiſtentis in potentia eſt propter indigentiam ſuam, non autem motus exiſtentis in actu, ſed eſt propter indigentiam alterius, 1. q. 53. 1. *ad* 3.

15 Motus eſt actus imperfecti, ſed operatio eſt actus perfecti, 1. q. 18. 1. *c.* & 3. ad 1. & q. 53. 1. *ad* 2. & q. 56. 1. *ad* 3. & q. 58. 1. *ad* 1. & q. 59. 1. *ad* 3. & q. 73. 2. *c.*

16 In motu diſcreto poteſt dici aliquid moveri in termino à quo, & in termino ad quem, & in quolibet ubi in quo eſt mobile, quia ſucceſsio diverſorum ubi dicitur motus, non autem in motu continuo, 1. q. 53. 1. *ad* 3. & 3. *ad* 3.

17 Quando ex una cauſa proveniunt multi motus, tantum primus motus reſpicit neceſſario illud principalius quod reſpicit cauſa; ceteri vero reſpiciunt principalius quod convenit ei ſecundum propriam rationem, 12. q. 36. 1. *ad* 3.

18 Nomen motus & diſtantiæ, & omnium hujuſmodi, derivatum eſt à motu locali ad omnes alios motus, 12. q. 7. 1. *c.*

19 Localis eſt perfectior cæteris motibus, 1. q. 110. 3. *c.* item 22. q. 180. 6. *c.*

20 Localis eſt primus, 1. q. 67. 2. *ad* 3. & 22. q. 182. 6. *c.*

21 Per motum localem nihil adquiritur in mobili, ſed tantum acquiritur aliquid extra, ſcilicet locus, 1. q. 110. 3. *c.*

22 Neceſſe eſt eſſe aliquod movens omnino immobile, 1. q. 2. 3. *c.* & q. 9. 1. *o.* & q. 75. 1. *ad* 1.

23 Motus ſemper ab immobili procedit, & ad aliquid quietum terminatur, 1. q. 79. 8. *c.* fin. & q. 84. 1. *ad* 3. item q. 115. 3. *c.*

24 Primum movens in quolibet genere eſt non motum in illo genere motus, 3. q. 12. 3. *c.* & q. 22. 4. *c.*

25 Deus movet, ſicut deſideratum & intellectum, non quidem ſemper à moto, ſed à ſeipſo, 1. q. 105. 2. *ad* 2.

26 In omnibus moventibus ordinatis virtus ſecundi derivatur à primo; quia ſecundum non movet, niſi inquantum movetur à primo, 12. q. 93. 3. *c.* & q. 109. 1. *c.*

27 In omnibus motoribus, & mobilibus ordinatis motor inferior habet motum proprium, & præter hoc ſequitur motum ſuperioris motoris, 22. q. 2. 3. *c.*

28 Res naturalis dupliciter non poteſt ab aliquo moveri, ſcilicet propter impedimentum fortioris motoris, vel quia non ſubjicitur ei quoad illud, 22. q. 104. 5. *c.*

29 Omne quod movetur, ab alio movente movetur, 1. q. 2. 3. *c.*

30 In moventibus, & motis non proceditur in infinitum, 1. q. 2. 3. *c.* & q. 51. 3. *ad* 3.

31 Res intantum indiget moveri ab alio, inquantum eſt in potentia quoad exercitium actus, vel quoad determinationem objecti, 1. q. 2. 3. *c.* & 12. q. 9. 1. *c.*

32 Omne movens trahit ad ſe, vel pellit à ſe, 12. q. 23. 4. *c.*

33 Movens dat moto tria, ſcilicet inclinationem, motum, & quietem, 22. q. 23. 4. *c.* & q. 26. 2. *c.*

34 Movens ſe dividitur in duas partes, ſcilicet in partem moventem, & partem motam, quod convenit tantum animatis, 3. q. 32. 4. *c.*

35 Idem ſecundum diverſa poteſt ſe movere, non autem ſecundum idem, 12. q. 9. 3. *o.* & q. 51. 2. *ad* 2. & 22. q. 59. 3. *c.*

36 Eorum quæ moventur à principio intrinſeco, quædam movent ſe, ſcilicet omnia quæ cognoſcunt finem, non autem alia, 12. q. 6. 1. *c.*

37 Moventium ſe quintuplex gradus, ſc. ſecundum executionem tantum, ut plantæ; ſecundum formam imperfecte, ut fixa, vel perfecte, ut bruta; ſecundum finem aliquorum, ut homo, vel univerſaliter, ut Deus, 1. *q.* 18. 3. *c.*

38 In omni natura, in qua differt operatio á ſubſtantia, oportet eſſe aliquem modum motus, 1. *q.* 9. 2. *o.*

39 Non omne quod movetur eſt corpus, niſi per ſe in motu naturali, 1. *q.* 75. 1. *ad* 1.

40 In omnibus rebus creatis eſt aliquid ſtabile ad minus materia prima, & aliquid mobile ſive ad motum pertinens, vel ad operationem, & quantum ad utrumque res indigent gubernatione, alias in nihilum deciderent, 1. *q.* 103. 1. *ad* 2.

41 Omne quod movetur manet ſecundum aliquid, & ſecundum aliquid tranſit, ; ideo eſt compoſitum, 1. *q.* 9. 1. *c.*

42 Suo motu acquirit aliquid, & pertingit ad aliquid, ad quod prius non pertingebat, 1. *q.* 9. 1. *c.*

1 * Moyſes ſecundum Dionyſium, propter multam ſuam manſuetudinem fuit dignus apparitione divina, ideo manſuetudo debet maxime appeti, 22. *q.* 157. 4. *ad* 1.

1 Mulier facta eſt ex viro, quadruplici ratione, ſc. ut primus homo eſſet ſimilis Deo in ratione principii; ut eam plus diligeret; ut ei præeſſet; ut ſignificaret quod Chriſtus eſt principium eccleſiæ, 1. *q.* 92. 2. *o.*

2 Debuit produci ſeorſum, in prima rerum productione, ut eſſet major diſcretio ſexuum in hominibus, & ut vacent magis operationi nobiliori, ſcilic. contemplationi, 1. *q.* 92. 1. *c.*

3 Facta fuit in adjutorium viri, quoad generationem tantum, quia in aliis melius adjuvatur vir per virum, quam per mulierem, 1. *q.* 92. 1. *c. princ.* & *q.* 98. 2. *b.* 2.

4 In ſtatu innocentię, fuit imperfectior viro, & ſecundum corpus, & ſecundum animam, non autem in ſtatu gloriæ, 1. *q.* 92. 1. *ad* 2.

5 In ſtatu innocentiæ fuiſſent tot mulieres, quot viri, 1. *q.* 99. 2. *ad* 3.

6 In actu tentationis diaboli mulier aſſumebatur quaſi inſtrumentum tentationis ad dejiciendum virum, quia mulier erat infirmior viro, unde magis ſeduci poterat, 22. *q.* 165. 2. *ad* 1.

7 Mulier propter elationem præcedentem ſeducta eſt, ut crederet quod ſerpens haberet uſum loquendi non quidem per naturam, ſed ſupernaturaliter, 1. *q.* 94. 4. *ad* 1. & *ad* 2. & 12. *q.* 89. 3. *ad* 2. & 22. *q.* 163, 1. *ad* 4. & 4. *ad* 1.

8 Inſpectio mulierum ordinatur ad aliquid noxium, ſc. ad concupiſcendum, 22. *q.* 167. 2. *c.*

9 In mulieribus non eſt ſufficiens robur mentis ad hoc, ut concupiſcentiis reſiſtant, 22. *q.* 149. 4. *c.* & *q.* 165. 2. *ad* 2.

10 Non eſt crimen mulieris per violentiam violatę, ſi conſenſus non adſit, 22. *q.* 64. 5. *ad* 3.

Multiloquium eſt filia gulæ, 22. *q.* 148. 6. *c.*

Mundana quælibet reducuntur ad tria, ſc. ad honores, ad divitias, & ad delitias, 12. *q.* 108. 3. *ad* 4. & 4. *c.*

Munditia cordis duplex, ſc. ab affectionibus inordinatis per virtutes & dona appetitus, & á phantaſmatibus, & erroribus per donum intellectus, & hæc eſt contemplativa visionis Dei, prima autem diſponit ad eam, 22. *q.* 8. 7. *o.*

1 Eſſe in ſæculo, in mundo, dicitur dupliciter, ſc. ſecundum præſentiam corporalem, & ſecundum affectum mentis, 22. *q*, 188. 2. *ad* 5.

2 Mundus eſt neceſſario unus, 1. *q.* 47. 3. *o.*

3 Non eſt factus á caſu, ſed á ſolo Deo, 1. *q.* 15. 1. *o.* & *q.* 47. 1. *o.* & *q.* 103. 1. *o.*

4 Habet eſſe poſt non eſſe, ex ſola voluntate Dei, 1. *q.* 46. 2. *o.*

5 Antequam eſſet, poſsibile erat mundum eſſe potentia Dei, non autem potentia materiæ, 1. *q.* 9. 2. *c.* & *q.* 46. 1. *ad* 1.

6 Deus præceſsit mundum duratione æternitatis, non autem duratione temporis, 1. *q.* 46. 1. *ad* 8.

7 Si mundus ſemper fuiſſet, non æquaretur Deo in duratione, 1. *q.* 46. 2. *ad* 5.

8 Mundus neceſſario gubernatur ab uno, ſc. á Deo, 1. *q.* 103. 1. 3. *o.* & 12. *q.* 91. 1. *c.*

9 Facillima via ad oſtendendum Deum eſſe, & omnia eſſe ab eo, eſt ex ſuppoſitione novitatis mundi, 1. *q.* 46. 1. *ad* 6.

10 Solutiones rationum falſarum arguentium æternitatem mundi ponuntur, 1. *q.* 46. 1. *o.*

11 Si mundus eſſet æternus, ſequeretur neceſſario, animas eſſe infinitas, vel animam pluries diverſis corporibus, vel eſſe unum tantum intellectum omnium hominum, 1. *q.* 46. 2. *ad* 8.

12 Novitas vel æternitas mundi, non poteſt probari demonſtrative, 1. *q.* 46. 1. 2. *o.*

13 * Ariſtoteles non intendit demonſtrare æternitatem mundi, ſed diſputative tantum procedere, 1. *q.* 46. 1. *c.*

14 Ante mundum fuit tempus, intelligitur, ſecundum imaginationem tantum, 1. *q.* 46. 1. *ad* 8.

1 Munus datum vel acceptum pro ſpirituali, quaſi pretium ejus, eſt ſimonia, non autem quaſi ſtipendium: & eſt triplex munus, ſcilicet munus á manu, á lingua, & ab obſequio, 22. *q.* 78. 2. *ad* 3. & *q.* 100. 2. *ad* 2. & 5. *o.*

1 Muſica inſtrumenta, & cantus erant in veteri teſtamento, ſed eccleſia aſſumpſit ſecundum, quia morale eſt, non autem aſſumpſit primum, quia inſtrumenta illa figuralia ſunt, & nimis occupant animum, & ipſum movent ad corporalem delectationem, ideo ſunt contra ſapientiam; & ideo ſubtrahuntur in eccleſia inſtrumenta muſica; ut à corporalibus retrahantur divinis laudibus mancipati, 22. q. 91. 2. *ad* 4.

1 Mutabile dicitur dupliciter, ſc. per potentiam in eo exiſtentem, vel per potentiam exiſtentem in alio, 1. q. 9. 2. c.

2 Mutabilitatis principium & cauſa eſt rei potentialitas, 1. q. 9. 1. c.

3 Philoſophi non conſideraverunt mutabilitatem, niſi eam quæ eſt ſecundum formam à cauſa mutabili, 1. q. 44. 2. c. & q. 45. 2. *ad* 1.

4 Angeli non ſunt hac mutabilitate mutabiles, quantum ad id quod in eorum natura eſt, 1. q. 44. 2. c. & q. 45. 2. *ad* 1.

1 Mutatio triplex, ſc. naturalis, miraculoſa & annihilatio, 3. q. 13. 2. c.

2 Nihil poteſt eſſe, ubi prius non fuit, niſi vel eo mutato, vel mutato alio in ipſo, 3. q. 75. 2. c.

3 Omne quod quocumque modo mutatur, eſt in potentia, & manet quoad aliquid, & quoad aliquid tranſit, & eſt compoſitum, & acquirit aliquid prius non habitum, 1. q. 9. 1. c.

4 Mutatio accipit ſpeciem & dignitatem à termino ad quem, non autem à termino à quo, 1. q. 45. 1. *ad* 2.

5. In omni mutatione oportet aliquid idem eſſe ſub utroque termino, habens ſe nunc aliter quam prius, 1. q. 45. 2. *ad* 1.

6 Omnis mutatio poſsibilis fieri à quacumque creatura, poteſt fieri ab anima Chriſti, in quantum eſt inſtrumentum divinitatis, non autem ſecundum ſe, 3. q. 13. 2. *ad* 2.

Mutatum eſſe eſt pars motus diſcreti, & terminus motus continui, 1. q. 53. 2. *ad* 3.

Mutilatio membrorum eſt illicita, niſi fiat propter ſalutem totius corporis, non autem animæ, vel niſi fiat per publicam poteſtatem, propter bonum commune, 22. q. 62. 2. *ad* 1. & q. 65. 1. o.

N

1. NAtivitas eſt exitus á generante conjuncto, à quo habet principiá ſufficientia, & dicitur oriri, ratione primi, naſci ratione ſecundi, & gigni ratione tertii, 1. q. 27. 2. o.

2 Attribuitur alicui dupliciter, ſc. ut ſubjecto naſcenti, & ut termino, primum convenit tantum ſuppoſito, ſecundum autem formæ & naturæ, 3. q. 35. c. & 2. c. *ad* 3. & 4. c.

3 Eſſe, fieri & naſci proprie convenit tantum ſubſiſtenti, ſed convenit formis conſequenter, accidentibus autem per accidens, 3. q. 35. 1. o.

4 Naſci & oriri convenit omni & ſoli viventi generabili, ſed ſecundum ſimilitudinem convenit accidenti, aquæ, & ſoli, 1. q. 27. 2. c.

5 Fructus arborum, capilli, ova & hujuſmodi, dicuntur naſci; ſed non dicuntur filii, 1. q. 28. 2. c. & 3. q. 32. 3. c.

6 Nativitas Chriſti ex parte matris fuit naturalis, ſed ex parte operationis Spiritus Sancti fuit miraculoſa; unde beata Virgo eſt vera & naturalis mater Chriſti, 3. q. 35. 3. *ad* 2. *fin.*

7 Chriſtus poteſt dici bis natus, 3. q. 35. 2. *ad* 4.

8 Nativitas Chriſti duplex, ſc. nativitas ęterna à patre, & nativitas temporalis à matre, 3. q. 35. 2. o. & 5. c.

9 Chriſtus non fuit ſubjectus tempori in naſcendo, ſicut cæteri homines; ſed elegit tempus quo convenientiſsime naſceretur, 3. q. 35. 8. o.

10 Natus eſt nocte, quia venit ad tenebras infirmitatis noſtræ, 3. q. 83 .2. *ad* 2. & *ad* 4.

11 Voluit naſci in Bethlehem, in diverſorio propter humilitatem; non autem in Hieruſalem, nec Romæ, nec Nazareth, 3. q. 35. 7. o. & q. 46. 10. *ad* 1.

12 Voluit naſci de populo Judæorum, quia decebat eum naſci ex populo pollente ſpeciali prærogativa ſanctitatis, 12. q. 98. 4. c. *ad* 1. & 5. c. & 3. q. 4. 6. *ad* 3.

13 Natus eſt per genitalia beatæ Virginis, dummodo per hoc perfectioni virtutis nihil ſubtrahatur, ſecundum Hieronymum contra Helvidium. Et cum dicit Ambroſius, quod Chriſtus aperuit matris ſuæ vulvam, hoc dicit exponens illud quod Evangeliſta de lege induxit, quod quidem, ut Beda dicit; conſuetæ nativitatis more loquitur; non quod Dominus ſacri ventris oſtium, quod ingreſſus ſanctificaverat, egreſſus devirginaſſe credendus ſit; unde illa adapertio non ſignificat reſerationem communem clauſtri pudoris virginei ſed ſolum exitum prolis de utero matris, 3. q. 28. 2. *ad* 1.

14 Nativitas Chriſti non debuit omnibus manifeſtari, ſicut adventus ejus, nec tantum parentibus, nec omnibus occultari, 3. q. 36. 1. 2. o. & q. 39. 8. *ad* 3.

15 Electi ſunt convenienter aliqui de qualibet conditione hominum, quibus oſtenderetur primo nativitas Chriſti, 3. q. 36. 3. o.

16 Chriſtus manifeſtavit nativitatem ſuam primo per alias creaturas, ſecundo autem per ſeipſum, 3. q. 36. 4. o.

17 Nativitas Chriſti oſtenſa fuit per ſigna convenientia, ſc. per angelos, per ſtellam, & per inſpirationem, 3. q. 36. 5. o.

18 Fuit oſtenſa convenienti ordine, ſc. primo paſtoribus, ſecundo Magis, tertio Simeoni & Annæ, 3. q. 36. 3. 6. o.

19 Quando Chriſtus natus eſt, oleum fluxit Romæ, & in Hiſpania apparuerunt tres ſoles paulatim uniti, 3. q. 36. 3. *ad* 3.

20 Oſtenſa nativitate Chriſti, Herodes turbatur ad dignitatem Chriſti, in figuram judiciariæ poteſtatis ejus, & in figuram dejectionis diaboli; ſed Judęi turbantur, quia iniqui erant, & adulantes, 3. q. 36. 2. *ad* 3.

1 Natura dicitur à naſcendo, 1. q. 29. 1. *ad* 4. & 3. q. 2. 1. c.

2 Non eſt ſerva, nec eſt domina, ſed perſona eſt ſerva vel domina, ratione naturæ, 3. q. 20. 1. *ad* 2. item 2. o.

3 Tota natura comparatur Deo, ut inſtrumentum agenti principali, 12. q. 1. 2. c. item q. 6. 1. *ad* 3.

4 Omne perpetuum eſt per ſe intentum á natura, & nihil aliud, 1. q. 98. 1. c.

5 Unum reſpondet ſemper naturæ ſicut natura eſt una, ſcilicet vel numero, vel ſpecie, vel genere, 12. q. 10. 1. *ad* 3.

6 Natura ſumit principium á perfectis, ſecundum cauſam agentem & formalem, non autem ſecundum cauſam materialem, ſed ab imperfectis, 22. q. 1. 7. *ad* 3. & 3. q. 1. 5. *ad* 2. & 6. c.

7 Dicitur dupliciter ſecundum aliquos, ſcilic. natura naturans, ideſt, Deus ordinans naturas omnium, ſive auctor naturæ, vel qui creavit omnes naturas, & ut inſtrumentum ejus, 12. q. 1. 2. c. & q. 6. 1. *ad* 3. & q. 26. 1. c. & q. 67. 1. c. *princ.*

8 Dicitur dupliciter, ſcilicet quælibet ſubſtantia vel accidens, & principium motus intrinſecum, 12. q. 10. 1. c.

9 Significat quadrupliciter, primo generationem viventium, ideſt nativitatem; ſecundo principium intrinſecum cujuſcumque motus; tertio materiam & formam, & quarto eſſentiam cujuſcumque rei, 1. q. 29. 1. *ad* 4. item 3. q. 2. 1. 12. c.

10 Supra facultatem naturæ eſt aliquid tripliciter, ſc. quantum ad ſubſtantiam facti, quantum ad id in quo fit, & quantum ad modum & ordinem faciendi, 12. q. 113. 9. o. & 3. q. 43. 4. *ad* 2.

11 Quæ ſunt ſupra naturam ſola fide tenemus, 1. q. 99. 2. c.

12 Viſio Dei eſt ſupra naturam animæ rationalis inquantum propria virtute ad eam pervenire non poteſt; ſed eſt ſecundum naturam ejus inquantum eſt capax ejus; ſcientia vero increata, eſt ei ſupra naturam omnibus modis, 3. q. 9. 2. *ad* 3.

13 * Nulla natura poteſt ſupra ſe, ideſt in actum excedentem proportionem virtutis ſuæ, ſed poteſt in objectum ſupra ſe, 1. q. 11. *ad* 5, *fin.* & q. 84. 1. *ad* 2. *fin.* & 22. q. 109. 5. *ad* 2.

14 Ad perfectionem naturæ inferioris concurrunt duo, ſcilic. aliquid ſecundum motum proprium, & aliud ſupernaturali perfectione ſecundum motum naturæ ſuperioris, 22. q. 2. 3. c.

15 Perfectio naturalis creaturę non ſolum conſiſtit in eo quod ei competit ſecundum ſuam naturam, ſed in eo etiam quod ei attribuitur ex quadam ſupernaturali perfectione divinæ bonitatis, 22. q. 2. 3. c.

16 In omnibus aſſerendis ſequi debemus naturam, præter tradita auctoritate divina, quæ ſunt ſupra naturam, 1. q. 99. 1. c. & q. 101. 1. c.

17 Contra naturam ſumitur dupliciter, ſc. ut opponitur ei, quod eſt ſecundum naturam, ideſt conveniens naturę, & ut opponitur ei quod eſt eſſe á natura; primo modo poteſt aſſuefieri, non autem ſecundo modo, 12. q. 71. 2. *ad* 2.

18 Deus non facit contra naturam, 3. q. 44. 2. *ad* 1.

19 Ea quæ Deus facit præter ſolitum curſum naturę, non ſunt contra naturam, 22. q. 104. 4. *ad* 2. & 3. q. 44. 2. *ad* 1.

20 Si poteſtas major intantum invaleſcat, quod mutet contrariam inclinationem in inclinationem propriam, jam non erit aliqua repugnantia, vel violentia; ſicut quando agens fortius, corrumpendo corpus grave, aufert ei inclinationem qua tendit deorſum, & ſic ferri ſurſum non eſt ei violentum, ſed naturale, 22. q. 36. 4. c.

21 Sicut Deus non agit contra naturam, ſed contra ſolitum curſum naturæ, ſic non agit contra virtutes, nec præcipit contra eas, ſed contra ſolitum modum earum, 22. q. 104. 4. *ad* 2. & q. 154. 2. *ad* 2.

22 Peccata contra naturam ſunt contra Deum; ideo ſunt graviora ſacrilegio, quanto ordo naturæ prior eſt quolibet ordine ſuperaddito, 22. q. 154. 12. *ad* 1. & *ad* 2.

23 Omne peccatum eſt contra naturam hominis, quoad differentiam ejus, & aliqua etiam ratione generis, ut Sodomia, beſtialitas, & hujuſmodi, 12. q. 6. 4. *ad* 3. & q. 71. 2. o. & q. 94. 3. *ad* 2. & 22. q. 34. 5. c, & q. 154. 1. c. & 11. 12. o.

1 Naturale eſt quod convenit rei ſecundum ſubſtantiam ejus, ideſt, quod per ſe ineſt ei, 12. q. 10. 1. o.

2 Duplex, ſc. quod eſt á natura ut á principio activo, vel quia in natura eſt inclinatio ad recipiendum illud ab extrinſeco, 12. q. 6. 1. *ad* 2.

Na- Du-